

УДК 378.937+378.125

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.11>**О. В. МІРОШНІЧЕНКО***кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри дошкільної та початкової освіти,**Ізмаїльський державний гуманітарний університет, м. Ізмаїл, Одеська область, Україна**Електронна пошта: olgaviktorovnam110379@gmail.com**<https://orcid.org/0009-0004-4089-1917>***НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Стаття присвячена вивченню сучасних підходів до формування професійної ідентичності вчителів початкових класів, що є критично важливим аспектом у контексті сучасної освітньої системи. Професійна ідентичність розглядається як ключова складова педагогічної діяльності, яка визначає не лише особистісні характеристики вчителя, але й його здатність ефективно впливати на навчальний процес та розвиток учнів. У статті детально аналізується, як професійна ідентичність формується під впливом різних факторів, включаючи освітні програми, соціальне оточення та особистісні цінності майбутніх педагогів. Одним з центральних аспектів статті є розгляд впливу інноваційних педагогічних технологій на формування професійних якостей вчителя. Сучасні технології, такі як інтерактивні навчальні платформи, віртуальна та доповнена реальність, а також адаптивні системи навчання, відкривають нові можливості для підвищення якості освіти. Вони вимагають від вчителя не лише володіння технічними навичками, але й здатності креативно підходити до викладання, адаптуючись до різних навчальних ситуацій та потреб учнів. У статті підкреслюється, що креативність та адаптивність стають невід'ємними складовими професійної ідентичності вчителя, оскільки вони дозволяють ефективно реагувати на швидкі зміни в освітній сфері. Отже, стаття акцентує увагу на необхідності інтеграції традиційних і новітніх підходів у навчальний процес. Традиційні методи, такі як лекції, семінари та практичні заняття, залишаються важливими, але їх ефективність може бути значно підвищена за рахунок використання інноваційних технологій, а також можуть доповнювати класичні форми навчання, забезпечуючи учням можливість отримати практичний досвід у безпечному та контрольованому середовищі. Така інтеграція сприяє підвищенню загальної ефективності навчального процесу, роблячи його більш цікавим та мотивуючим для учнів. У статті також розглядаються питання професійного розвитку вчителів, зокрема, важливість безперервного навчання та підвищення кваліфікації. Сучасний вчитель повинен бути готовий до постійних змін, що відбуваються в освітній сфері, і вміти швидко адаптуватися до нових умов. Для цього необхідні як регулярні тренінги та семінари, так і можливість обміну досвідом з колегами. У статті пропонується створення спеціалізованих платформ для професійного розвитку вчителів, які б забезпечували доступ до актуальної інформації, онлайн-курсів та професійних спільнот. Ключові слова, такі як професійна ідентичність, педагогічні технології, інновації та професійний розвиток, виступають орієнтирами для розуміння основних напрямків дослідження, представленого в статті. Вони підкреслюють важливість комплексного підходу до формування професійної ідентичності вчителів, який враховує як традиційні, так і новітні аспекти педагогічної діяльності. У результаті, стаття пропонує цілісну картину сучасних підходів до підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, здатних ефективно працювати в умовах швидко змінного освітнього середовища.

Ключові слова: професійна ідентичність, педагогічні технології, інновації, професійний розвиток.

Постановка проблеми. В українській освітній системі відбуваються суттєві зміни, які вимагають від майбутніх учителів початкових класів опанування новими компетенціями та вміннями. Одним із ключових завдань є формування їхньої професійної ідентичності. Вона не лише підкреслює їхній професіоналізм, але й забезпечує успішність у майбутній педагогічній діяльності. Ефективне формування професійної ідентичності дозволяє вчителям не лише якісно виконувати свої обов'язки, але й адаптуватися до швидкоплинних змін у навчальному

середовищі, що є особливо важливим у контексті сучасних викликів та реформ.

Аналіз попередніх досліджень. Професійна ідентичність є об'єктом вивчення як українських, так і закордонних науковців, серед яких можна назвати таких авторів як М. Абдуллаєва, Н. Волянчук, Г. Гарбузова, О. Єрмолаєва, Г. Ложкін, А. Лук'янчук, Л. Мітіна, Ю. Поваренков, Є. Чорний, А. Шатохін та Л. Шнейдер. Ці дослідники аналізують різні аспекти формування та розвитку професійної ідентичності, розглядаючи її як важливий елемент профе-

сійного зростання. У контексті вищої освіти, становлення професійної ідентичності студентів вищих навчальних закладів досліджували такі науковці як Г. Гарбузова, М. Кліщевська, Д. Леонтєв, Ю. Поваренков, У. Родигіна та В. Сафін. Вони вивчають, як навчальний процес та соціальне оточення впливають на формування ідентичності майбутніх фахівців. Крім того, проблематика професійної ідентичності в педагогічному процесі є предметом уваги для таких дослідників як В. Абдурашитов, Н. Антонова, З. Єрмакова, В. Зливков, Н. Кузьміна, А. Лукіянчук, З. Оруджев, Ю. Поваренков та В. Сафін. Вони вивчають, як педагогічний процес може бути адаптований для кращого формування професійної ідентичності майбутніх фахівців.

Метою статті є дослідження процесу формування професійної ідентичності майбутніх учителів початкових класів в українській освітній системі. У статті розглядаються теоретичні підходи до визначення професійної ідентичності, а також аналізується вплив сучасних педагогічних технологій на її формування. Основна увага приділяється ролі креативності та інноваційних рішень у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Проблема ідентичності є критично важливою для особистої реальності сучасного вчителя, стаючи важливою складовою його професійного та особистісного зростання. А. Лукіянчук визначає "ідентичність" як ключову характеристику особистості, яка показує її здатність пристосовуватися до вимог педагогічної діяльності, використовуючи власні ресурси. Ця здатність є дуже важливою для ефективного виконання професійних обов'язків учителя [Лукіянчук 2010: 370–380]. Дослідник вважає, що професійна ідентичність є динамічною та гнучкою системою, яка формується під час навчання та набуття професійних навичок. Вона не лише сприяє розвитку професійної майстерності майбутнього фахівця, але й готує його до викликів, які виникають у професійній сфері [Лукіянчук 2006: 145–153]. Отже, професійна ідентичність є не просто статичною рисою, а аспектом, що відображає здатність вчителя адаптуватися та процвітати в постійно мінливому освітньому середовищі.

Як зазначає М. Павлюк [Павлюк 2009: 318–327], формування професійної ідентич-

ності вчителя є складним і багатограним процесом, для успішного здійснення якого потрібні не лише власні особистісні якості педагога, але й його особистісний та професійний потенціал. Це означає, що вчитель повинен не лише володіти певними природними здібностями та рисами характеру, але й активно їх розвивати, щоб досягти високого рівня професійної компетентності. Крім того, важливим є набуття спеціальних знань та навичок, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків у конкретній сфері педагогічної діяльності. Ці знання та навички складають основу професійної діяльності вчителя, дозволяючи йому не лише виконувати свої функції, але й досягати високих результатів у навчанні та вихованні учнів. Таким чином, професійна ідентичність вчителя є результатом поєднання його особистісних якостей, професійного потенціалу та спеціальних знань.

І. Соколова детально аналізує різні теоретичні підходи та джерела, що стосуються визначення поняття "професійна ідентичність" у контексті навчання студентів. Вона підкреслює, що цей процес є складним і багатограним, і його центральним елементом є професійна ідентифікація [Соколова: 43]. Ідентифікація в цьому контексті розглядається як процес, за допомогою якого студенти не лише засвоюють професійні знання та навички, але й починають усвідомлювати себе як частину професійної спільноти. Це усвідомлення формується через взаємодію з викладачами, колегами та професійним середовищем, що дозволяє студентам інтегрувати нові знання та досвід у свою особисту ідентичність. Таким чином, професійна ідентичність стає невід'ємною частиною їхньої особистості, що впливає на їхнє подальше професійне зростання та розвиток.

Основою педагогічної системи є ідея взаємодії між вчителем та учнями, яка розглядається в працях видатного педагога В. Сухомлинського. Він підкреслював цю взаємодію як ключовий елемент успішного виховного процесу, наголошуючи на її важливості для вирішення різноманітних педагогічних завдань. Сухомлинський вважав, що ефективність виховної роботи значною мірою залежить від емоційного розвитку педагога та його внутрішнього світу. Він підкреслював, що справжня взаємодія можлива лише

тоді, коли вчитель здатний глибоко зрозуміти внутрішній світ дитини. Ця здатність досягається через співчуття та емоційне співпереживання, що дозволяє педагогу встановити міцний емоційний зв'язок з учнем. Сухомлинський стверджував, що «мудра влада педагога – це насамперед здатність все зрозуміти» [Сухомлинський: 50], підкреслюючи, що справжнє розуміння є ключем до ефективного виховання та навчання.

В. Сухомлинський висуває вимоги до професії вчителя, які відображають його глибоке розуміння педагогічної майстерності. Він наголошує, що вчитель повинен викладати основи наук так, щоб вони не лише передавали знання, але й несли в собі людяність, здатну проникати в глибини душі учня. Для цього педагогу необхідно постійно уявляти особистість кожного учня, розуміючи, що знання сприймаються не лише розумом, але й почуттями. В. Сухомлинський вважає, що одним із головних завдань вчителя є виховання в учнів палкої жадоби до знань, глибокої віри у власні сили та наполегливості у подоланні труднощів. Він підкреслює, що саме такі вимоги ставить перед школою сучасне життя, вимагаючи від педагогів не лише професійної компетентності, але й здатності бути справжніми наставниками для своїх учнів. Ці вимоги відображають його бачення педагогічної діяльності як мистецтва, яке вимагає від вчителя не лише знань, але й емпатії, мудрості та людяності [Сухомлинський: 109].

Таким чином, В. Сухомлинський наголошував, що кожен вчитель повинен вміти керувати процесом особистісного розвитку, для чого необхідна відповідна компетентність. Щодо педагогічної ідентичності вчителя, науковець зазначав: «...Щоб знайти в кожному учневі найсильнішу його сторону, відкрити в ньому золоту жилку, всі вчителі повинні бути людьми, пристрасно закоханими у свою працю, здатними запалити вогник такої самої любові у своїх вихованців. ...Там, де вчитель зумів викликати у вихованців почуття любові до свого предмета, яскраво розкриваються їхні здібності й нахили – з'являються талановиті математики, історики, біологи» [Сухомлинський: 115].

Отже, згідно з його поглядом, вчитель, який має визначену особистісну ідентичність і активно взаємодіє зі своїми учнями як партнер, сприяє підвищенню зацікавленості в навчанні

та бажанню відкривати нові знання. «...Інтереси, здібності, нахили і навіть увесь життєвий шлях учня багато в чому залежить від того, чия непереборна сила впливала на його інтелект в роки отрочтва і юності» – зазначав вчений [Сухомлинський: 120].

І. Мельничук розглядає професійну ідентичність майбутніх фахівців як результат кількох ключових елементів. Серед них – усвідомлення свого ставлення до майбутньої професії, сприйняття себе як активного професіонала, а не лише випускника з дипломом; адаптація до виконання професійних обов'язків, усвідомлення власних професійних можливостей і здатність передбачати свою модель професійної поведінки та стилю діяльності в умовах віртуального професійного середовища [Мельничук: 92].

Ідею впровадження технологій у навчальний процес вперше висловив видатний чеський мислитель-гуманіст і педагог Ян Амос Коменський. Термін «педагогічна технологія» з'явився в освіті в 1886 році завдяки англійцю Джеймсу Саллі. Розвиток інформаційних технологій, зокрема їх обробка та зберігання, сприяв широкому використанню цих технологій в освіті. Це призвело до створення спеціального напрямку під назвою «педагогічна технологія», який з'явився в 1960-х роках у США та Англії і згодом поширився по всьому світу.

Як зазначає В. Беспалько, будь-яка діяльність може бути або мистецтвом, або технологією. Мистецтво базується на інтуїції, тоді як технологія ґрунтується на науці. З мистецтва все починається, а технологією завершується; після чого цикл починається знову. Будь-яке планування є протилежним до експромту, а без планування, як відомо, не обійтися в педагогічній діяльності, що вже є початком технології.

М. Кларін виділив ключові характеристики педагогічних технологій та їх елементи:

- Особливість педагогічної технології полягає в тому, що вона передбачає створення та реалізацію такого навчального процесу, який гарантує досягнення поставлених цілей;
- Розуміння технологічної структури навчального процесу базується на послідовній орієнтації на чітко визначені цілі;
- Найважливішим аспектом у роботі за цією системою є точне визначення еталону (критерію) повного засвоєння для всього курсу.

На думку Т. Назарової, поняття «педагогічна технологія» еволюціонувало разом із розвитком педагогічної науки, трансформувавшись у нові терміни: освітні технології, педагогічні технології, технології навчання. Ця дослідниця детально описала кожен з цих термінів, визначила відмінності між ними та довела, що кожен з них має свою ієрархію цілей, завдань та змісту.

У сучасному розумінні, педагогічна технологія охоплює всі складові педагогічної системи, починаючи від постановки цілей і закінчуючи оцінкою ефективності. Педагогічна технологія є головним інструментом, що допомагає вчителю. Вона сприяє передачі знань і навичок, а також сприяє розвитку особистості педагога, формуючи в ньому такі якості, як гуманність, толерантність, щирість і креативність, які є надзвичайно важливими для професійної діяльності вчителя.

Таким чином, застосування сучасних педагогічних технологій вимагає від вчителя широкого набору навичок і якостей: він повинен бути обізнаним у різноманітних педагогічних інструментах, які допомагають покращити процес навчання та розвитку учнів; бути готовим впроваджувати технології в свою роботу і навчатися їх ефективного використання; розуміти, як застосовувати технології для досягнення конкретних цілей навчання.

В освітній сфері широко визнані та активно використовуються інноваційні методики навчання, які можна розділити на категорії за такими критеріями:

1. Технології, спрямовані на індивідуалізацію навчання, являє собою форму організації освітнього процесу, де: 1) педагог працює безпосередньо з одним учнем; 2) учень займається самостійно, взаємодіючи лише з навчальними матеріалами. Основна перевага такої форми полягає в можливості повної адаптації змісту, методів і темпу навчання до індивідуальних особливостей учня. Це дозволяє педагогу відстежувати кожен крок учня в процесі вирішення завдань, контролювати його прогрес від незнання до знання і вносити своєчасні корективи як у діяльність учня, так і в свою власну. Такий підхід забезпечує економію сил, дозволяє працювати в оптимальному для себе режимі і, зрештою, сприяє досягненню високих результатів у навчанні.

Таким чином, технологія індивідуалізованого навчання передбачає таку організацію освітнього процесу, де на перший план виходять індивідуальний підхід і особиста форма навчання. Індивідуальний підхід як принцип реалізується в тій чи іншій формі в усіх існуючих освітніх технологіях, тому індивідуалізацію навчання можна розглядати як «проникаючу технологію». Проте ті технології, які роблять індивідуалізацію своїм головним інструментом для досягнення цілей навчання, можна виділити як окрему систему, що має всі характеристики повноцінної педагогічної технології.

2. Технологія диференційованого навчання являє собою набір організаційних рішень, засобів та методів, які застосовуються для диференційованого підходу до навчання і охоплюють певну частину навчального процесу.

Принцип диференціації навчання полягає в тому, що навчальний процес організовується на засадах диференційованого підходу. Одним із ключових видів диференціації є індивідуальне навчання.

Сутність цієї технології полягає в максимальному врахуванні індивідуальних особливостей учнів під час організації навчального процесу. Вирішення цієї проблеми досягається через введення базового рівня змісту освіти. Диференціація відбувається не через надання різного обсягу матеріалу різним учням, а через те, що вчитель пропонує всім однаковий обсяг, але орієнтується на різні рівні його засвоєння.

3. Технологія особистісно орієнтованого навчання (Якимською І., Савченко О., Подмазіним С.) акцентує на створенні оптимальних умов для розвитку та становлення особистості як активного учасника діяльності та суспільних взаємин. Особистість у цій технології будує свою діяльність і стосунки, спираючись на стійку ієрархічну систему гуманістичних і екзистенційних цінностей.

4. Технологія повного засвоєння (Дж. Блока, Л. Андерсона, Дж. Керрола, Б. Блума, М. Кларіна) має кілька ключових аспектів. Важлива загальна настанова вчителя, що всі учні здатні і повинні повністю опанувати навчальний матеріал. Суттєвим є розробка критеріїв повного засвоєння для кожного курсу, розділу або великої теми. Зміст навчального матеріалу поділяється на окремі навчальні одиниці (які різні

автори називають «навчальними елементами», «одиницями змісту», «малими блоками»). Ця технологія передбачає створення діагностичних тестів і корекційного дидактичного матеріалу для кожної навчальної одиниці.

Діагностичні тести виступають лише орієнтовною базою для відстеження процесу засвоєння навчального матеріалу і, як правило, не підлягають оцінюванню. Основне ж призначення корекційних матеріалів (таких як опорні конспекти, узагальнювальні таблиці, схеми, малюнки) полягає в їх використанні під час повторного пояснення, тобто при додатковому опрацюванні матеріалу, який не був засвоєний. Це відрізняється від первинного способу вивчення і дає учневі можливість обрати підходящі для нього методи сприйняття, осмислення та запам'ятовування.

5. Технологія проблемного навчання (Д. Дьюї) в сучасному розумінні передбачає таку організацію навчальних занять, яка включає створення під керівництвом педагога проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність учнів для їх вирішення. Це сприяє творчому засвоєнню професійних знань, навичок і вмінь, а також розвитку розумових здібностей. Варто зазначити, що головною метою проблемної технології є набуття знань, оволодіння методами самостійної діяльності та розвиток пізнавальних і творчих здібностей.

М. Чошанов визначає три принципи для розробки технології проблемного навчання: принцип системності як методологічну основу для "стиснення" навчальної інформації (за допомогою узагальнення, укрупнення, систематизації та генералізації знань з використанням досягнень інженерії знань); принцип модульності (можуть застосовуватися як базові, так і варіативні модулі, причому кожен модуль має базовий і варіативний компоненти); принцип проблемності як дидактичну основу для формування критичного мислення учнів. У технології проблемного навчання критичне мислення формується через цілеспрямоване створення ситуацій, які спонукають до пошуку помилок.

6. Технології розвиваючого навчання (І. Песталоцці та К. Ушинського) отримали наукове обґрунтування в роботах Л. Виготського, який запропонував ідею навчання, що випереджає розвиток і спрямоване на розвиток дитини

як на головну мету. Згідно з його гіпотезою, знання не є кінцевою метою навчання, а слугують лише середовищем для розвитку учнів. Ідеї Л. Виготського були подальше розвинені та обґрунтовані в межах психологічної теорії діяльності О. Леонтьєвим, П. Гальперінім та іншими. У результаті переосмислення традиційних поглядів на розвиток і його взаємозв'язок з навчанням, на перший план вийшло формування дитини як суб'єкта різноманітних видів людської діяльності.

Отже, подальший розвиток теорія розвиваючого навчання отримала завдяки експериментальним дослідженням Л. Занкова, Д. Ельконіна, В. Давидова та інших. Навчання визнається основною рушійною силою психічного розвитку дитини та становлення її особистих якостей. Зокрема, В. Давидов вважає, що розвиваюче навчання – це новий, активний спосіб навчання, який замінює традиційний пояснювально-ілюстративний підхід. Важливо зазначити, що в технології розвиваючого навчання дитині відводиться роль активного суб'єкта, який взаємодіє з навколишнім середовищем. Ця взаємодія охоплює всі етапи діяльності: постановку цілей, планування, організацію, реалізацію цілей та аналіз результатів. Таким чином, розвиваюче навчання спрямоване на розвиток усієї сукупності якостей особистості.

6. Ігрові технології сьогодні визнаються дидактичними системами, які використовують різні дидактичні ігри для формування навичок вирішення завдань на основі компетентного вибору альтернативних варіантів. До них належать цікаві, театралізовані, ділові, рольові ігри, імітаційні вправи, ігрове проектування, індивідуальний тренінг з вирішення практичних ситуацій і завдань, комп'ютерні ігри тощо. Поняття "Ігрові технології" охоплює досить широку групу методів і прийомів організації педагогічного процесу у формі різних педагогічних ігор. Ігрова форма занять створюється завдяки ігровій мотивації, яка виступає як засіб заохочення і стимулювання дітей до навчальної діяльності. Тому місце і роль ігрової технології в навчальному процесі, а також поєднання елементів гри і навчання значною мірою залежать від розуміння педагогом функцій і класифікації педагогічних ігор.

7. Інформаційні технології, які реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного

навчання, ґрунтуються на діалозі «учень – машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (інформаційних, контролюючих, тренінгових). Оскільки технологія навчання є своєрідним втіленням певної педагогічної концепції або стратегії освіти, то з розвитком науково-технічного прогресу зміст цього виду педагогічних технологій також зазнає змін.

У сучасній науці інформаційними технологіями називають усі технології, що використовують спеціальні технічні засоби для обробки інформації (комп'ютери, аудіо-, відеообладнання). З поширенням комп'ютерів у сфері освіти з'явився термін «комп'ютерна технологія навчання». Ці технології розвивають ідеї програмованого навчання і відкривають нові, ще не досліджені можливості, пов'язані з унікальними властивостями сучасних комп'ютерів і комунікацій. Комп'ютерні (нові інформаційні) технології навчання – це процеси підготовки та передачі інформації учневі за допомогою комп'ютера.

8. Інтерактивні технології (розроблені О. Пометун, Л. Пироженко та ін.) ґрунтуються на ідеї, що процес пізнання відбувається через постійну активну взаємодію всіх учасників. В залежності від мети уроку та форм організації навчальної діяльності, застосовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань.

9. Дистанційна технологія сприяє розвитку сучасного навчання та підвищенню ефективності освітнього процесу. Вона передбачає використання інтерактивних онлайн-ресурсів, відеоуроків, вебінарів та інших електронних засобів для навчання та спілкування між вчителем і учнями. Дистанційна технологія може забезпечити доступ до новітніх навчальних матеріалів, інтерактивних завдань та ігор, що сприяє залученню уваги дітей та підвищенню їхньої зацікавленості в навчанні. Крім того, ця технологія може допомагати у вирішенні індивідуальних потреб учнів, забезпечуючи можливість персоналізованого навчання та розвитку.

Висновки. Отже, широке розмаїття сучасних педагогічних технологій зумовлює необхідність ретельного аналізу, обґрунтованого вибору та належної підготовки вчителів до їх використання в освітньому процесі початкової школи. Це вимагає від педагогів не лише глибоких знань про ці технології, але й уміння адаптувати їх до конкретних освітніх умов та потреб учнів. На етапі формування професійно-педагогічної ідентичності майбутнім учителям необхідно приділяти особливу увагу розвитку креативності, оскільки їх діяльність передбачає постійний пошук інноваційних рішень для вдосконалення педагогічного процесу. Водночас важливим завданням є модернізація традиційних підходів до навчання та виховання, що дозволить зробити освітній процес більш ефективним, цікавим та актуальним для сучасних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайчук В.О., Нісімчук А.С., Білан А.Д. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інноваційний аспект. Т. 2. Луцьк: Твердиня, 2009. 312 с.
2. Лукіячук А.М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. *Проблеми сучасної психології*: зб. Наук. Пр. К-ПНУ ім. Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименка. Вип. 7. Київ, 2010. С. 370–380.
3. Лукіячук А.М. Проблема ідентифікації у професійному становленні майбутніх вчителів у вищих навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації. *Педагогічний процес: теорія і практика*: зб наук. пр. 2006. Вип. 1. С. 145–153.
4. Мельничук І.М. Формування професійної ідентичності майбутніх фахівців як педагогічна проблема. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2015. Вип. 1 (1). С. 92–95.
5. Павлюк М. М. Розвиток професійної ідентичності педагога як чинник попередження дезадаптації школярів. *Проблеми загальної та педагогічної психології*: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. Київ, 2009. Т. XI, част. 6. С. 318–327.
6. Соколова І. В. Професійна ідентифікація майбутнього вчителя. Професійна підготовка майбутніх фахівців. 2012. Ч. 4. С. 40–46.
7. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Київ: Рад. шк., 1977. 271 с.
8. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: у 5 т. Т. 5. Київ: Рад. школа, 1977. 639 с.
9. Янкович О.І, Кузьма І.І. Освітні технології у початковій школі: навч.-метод. посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2018. 266 с.

REFERENCES

1. Zaychuk, V. O., Nisimchuk, A. S., & Bilan, A. D. (2009). Suchasni pedahohichni tekhnolohii: dydaktychno-innovatsiyni aspekt [Modern pedagogical technologies: didactic and innovative aspects] (Vol. 2). Lutsk: Tverdynia.
2. Lukianchuk, A. M. (2010). Model rozvytku profesiinoi identychnosti maibutnikh pedahohiv [Model of development of professional identity of future teachers]. In S. D. Maksymenko (Ed.), Problemy suchasnoi psykholohii: zb. nauk. pr. K-PNU im. Ivana Ohienka, In-tu psykholohii im. H.S. Kostiuka APN Ukrainy [Problems of modern psychology: Collection of scientific works of Ivan Ogienko KSPU, Institute of Psychology named after H.S. Kostiuk of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine] (Issue 7, pp. 370–380). Kyiv.
3. Lukianchuk, A. M. (2006). Problema identyfikatsii u profesiinom stanovleni maibutnikh vchyteliv u vyshchych navchalnykh zakladakh I-II rivniv akredytatsii [The problem of identification in the professional formation of future teachers in higher educational institutions of I-II levels of accreditation]. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka: zb. nauk. pr. [Pedagogical process: theory and practice: Collection of scientific works], (1), 145–153.
4. Melnychuk, I. M. (2015). Formuvannia profesiinoi identychnosti maibutnikh fakhivtsiv yak pedahohichna problema [Formation of professional identity of future specialists as a pedagogical problem]. Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Pedahohika ta psykholohiia» [Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"], 1(1), 92–95.
5. Pavliuk, M. M. (2009). Rozvytok profesiinoi identychnosti pedahoha yak chynnyk poperedzhennia dezadaptatsii shkoliariv [Development of professional identity of the teacher as a factor in preventing schoolchildren's maladjustment]. In S. D. Maksymenko (Ed.), Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii: zb. nauk. pr. In-tu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy [Problems of general and pedagogical psychology: Collection of scientific works of the Institute of Psychology named after H. S. Kostiuk of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine], 11(6), 318–327.
6. Sokolova, I. V. (2012). Profesijna identifikacija majbutn'ogo vchytelya [Professional identification of the future teacher]. Profesijna pidhotovka majbutn'ikh fakhivtsiv [Professional training of future specialists], 4, 40–46.
7. Sukhomlynskyi, V. O. (1977). Serce viddaju ditiam [I give my heart to children]. Kyiv: Rad. shk.
8. Sukhomlynskyi, V. O. (1977). Vybrani tvory: u 5 t. [Selected works: in 5 volumes] (Vol. 5). Kyiv: Rad. shk.
9. Yankovych, O. I., & Kuzma, I. I. (2018). Osvitni tekhnolohii u pochatkovij shkoli: navch.-metod. posibnyk [Educational technologies in primary school: teaching aid]. Ternopil: TNPU im. Volodymyra Hnatiuka.

O. V. MIROSHNICHENKO

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool and Primary Education,
Izmail State University of Humanities, Izmail, Odessa region, Ukraine
E-mail: olgaviktorovnam110379@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-4089-1917>*

INNOVATIVE APPROACHES AND PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL IDENTITY OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The article is dedicated to the study of modern approaches to the formation of professional identity among primary school teachers, which is a critically important aspect in the context of the modern education system. Professional identity is considered a key component of pedagogical activity, which determines not only the personal characteristics of a teacher but also their ability to effectively influence the learning process and the development of students. The article thoroughly analyzes how professional identity is shaped under the influence of various factors, including educational programs, social environment, and the personal values of future educators. One of the central aspects of the article is the examination of the impact of innovative pedagogical technologies on the formation of professional qualities of teachers. Modern technologies, such as interactive learning platforms, virtual and augmented reality, and adaptive learning systems, open new opportunities for improving the quality of education. These technologies require teachers not only to possess technical skills but also to creatively approach teaching, adapting to various learning situations and the needs of students. The article emphasizes that creativity and adaptability become integral components of a teacher's professional identity, as they enable effective responses to rapid changes in the educational sphere. Thus, the article highlights the need for integrating traditional and modern approaches into the educational process. Traditional methods, such as lectures, seminars, and practical sessions, remain important, but their effectiveness can be significantly enhanced through the use of innovative technologies. These can complement classic forms of teaching by providing students with practical experience in a safe and controlled environment. Such integration enhances the overall efficiency of the learning process, making it more engaging and motivating for students. The article also addresses issues related to the professional development of teachers, particularly the importance of lifelong learning and professional training. Modern teachers must

be prepared for constant changes occurring in the educational field and be able to quickly adapt to new conditions. This requires regular training and seminars as well as opportunities for experience sharing with colleagues. The article suggests creating specialized platforms for professional teacher development that provide access to up-to-date information, online courses, and professional communities. Keywords such as professional identity, pedagogical technologies, innovations, and professional development serve as guidelines for understanding the main directions of the research presented in the article. They emphasize the importance of a comprehensive approach to the formation of teachers' professional identity, which considers both traditional and modern aspects of pedagogical activity. As a result, the article offers a holistic view of modern approaches to the preparation of highly qualified teaching staff capable of working effectively in a rapidly changing educational environment.

Key words: professional identity, pedagogical technologies, innovations, professional development.